

Куліш І.М. До проблеми розробки освітньо-наукової програми аспірантури: складова здобуття мовленнєвих компетентностей / І.М. Куліш // Діалогічний простір взаємодії суб'єктів освітнього процесу: філософський, соціокультурний і психодидактичний аспекти. – Збірник матеріалів II всеукраїнський педагогічних читань, присвячених 295-річчю дня народження Григорія Сковороди. – 22 листопада 2017 р. – Черкаси.- 2017 р. – С. 106-109.

І.М. Куліш
Черкаси, Україна

ДО ПРОБЛЕМИ РОЗРОБКИ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ АСПРАНТУРИ: СКЛАДОВА ЗДОБУТТЯ МОВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року освітньо-наукова програма аспірантури закладу вищої освіти має включати не менше чотирьох складових, одна з яких передбачає набуття аспірантами мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності [1, 1164].

Завданням закладу вищої освіти є підготовка фахівців з високим рівнем професійної компетентності та здатністю творчо вирішувати теоретичні та практичні завдання відповідної спеціальності. На сучасному етапі провадження освітньої діяльності важливою складовою професійної підготовки є набуття іншомовної компетентності, а саме, професійно та науково орієнтованої іншомовної компетентності.

Ці процеси тісно пов'язані з важливим місцем англійської мови у міжнародному спілкуванні, впливаючи на освітній процес у закладах загальної середньої освіти та в закладах вищої освіти. Існує ряд підстав для існування мови міжнародного спілкування, найважливішою з яких є тісні зв'язки фахівців у всьому світі, у суспільстві інтеграції та глобалізації. Саме ця підстава стала, в той же час, стимулом для розвитку англійської мови спеціального призначення та професійно орієнтованої англійської мови.

Роль та потенціал викладання англійської мови професійного спрямування має державне значення для України та багатьох інших країн. В розвитку англійської мови спеціального призначення розрізняють декілька етапів, починаючи з 60-х років 20 століття, та певні особливості в різних країнах. Слід зазначити, що в Україні розвиток професійно орієнтованої англійської мови охоплює декілька останніх десятиліть.

Ключовим моментом у викладанні англійської мови спеціального призначення є розробка програми. Цей процес розглядається з різних

точок зору. Традиційний підхід розглядає розробку курсу як процес, який складається з ряду кроків, а саме: діагностику потреб, формулювання цілей, підбір змісту, організацію змісту, підбір навчального матеріалу, організацію навчального матеріалу, аналіз та оцінювання [2, 115].

Інший підхід розглядає розробку програми швидше як сам процес розвитку, ніж остаточний результат, який зосереджується на розробці програми. Цей підхід залежить від взаємодії студентів та викладачів в процесі розробки програми курсу [3].

Інша концепція показує процес розробки курсу як схему з нелінійним характером і певну свободу викладача щодо компонентів курсу [4].

Новітні підходи зосереджуються на особливій ролі викладача як наставника та автономії, самостійності студентів в освітньому процесі.

Першим кроком розробки навчальної програми традиційно є вивчення потреб студентів. Аспіранти у своїй освітній діяльності потребують читання професійних та наукових статей англійською мовою, обговорення отриманих результатів та обмін думками з колегами, написання офіційних та неофіційних листів стосовно професійної та наукової діяльності, написання наукових документів, участь в наукових конференціях, використання англійську мову, як мову міжнародного спілкування, тощо. Ці потреби зумовлюють формулювання певних цілей. Викладання професійно орієнтованої англійської мови базується на набутих мовних знаннях та навичках і спрямовується на набування умінь необхідних для наукової діяльності. Вона зосереджується на академічному письмі, фаховій презентації з подальшим обговоренням, лексичний та граматичний аспекти, які не охоплюються традиційними курсами. Аспіранти вивчають основні лінгвістичні та стилістичні риси академічної англійської, засоби створення цілісного усного та письмового тексту в процесі наукового дослідження.

Ми визначаємо наступні цілі викладання іноземної мови для аспірантів: удосконалення їх навичок оволодіння англійською мовою, отримання та передача професійної та наукової інформації англійською мовою, вирішення проблем наукової діяльності, застосування усних контактів в ситуаціях наукового та професійного спілкування, провадження письмових контактів у ситуаціях наукового та професійного спілкування, читання та розуміння професійно орієнтованої та наукової літератури англійською мовою, використання її у соціальній та професійній сферах, анування наукових статей та обґрунтування наукового дослідження.

Визначені цілі зумовлюють наступні завдання викладання іноземної мови професійного та наукового спрямування для аспірантів:

- розвивати загальні компетентності аспірантів, сприяти їх умінню самооцінки та самоосвіти;

- формувати загально та професійно орієнтовану мовленнєву компетентність для забезпечення ефективного спілкування в академічному та професійному оточенні;
- допомогти аспірантам у формуванні загальної компетентності щодо розвитку їх особистісної мотивації та позитивного ставлення до вивчення іноземних мов;
- сприяти розвитку критичної самооцінки та вміння спілкуватися та робити суттєвий внесок у міжнародне оточення;
- досягти глибокого розуміння важливих міжнародних соціокультурних проблем для того, щоб діяти належним чином у культурному різноманітті професійних та академічних ситуацій.

Щоб досягти поставленої мети та вирішити ці конкретні завдання, ми розробили програму курсу англійської мови для аспірантів природничих спеціальностей. Програма розрахована на 80 годин протягом двох академічних семестрів та охоплює чотири змістових модулів: (1) “Science and Technology”, (2) “Scientific Papers”, (3) “Scientific Method”, (4) “Modern Science”. Кожний змістовий модуль, у свою чергу, включає чотири теми, а саме: (1) “Science Definition”, “Science History”, “Mathematics and Formal Sciences”, “Technology as the Application of Science”; (2) “Introduction to Journal-Style Scientific Writing”, “A Strategy for Writing the Paper”, “The Sections of the Paper”, “Revising Paper”; (3) “The Key Elements of the Scientific Method”, “The Design of Scientific Experiments”, “Types of Scientific Experiments”, “Steps of Scientific Investigation”; (4) “Alfred Nobel and Nobel Prize”, “Nobel Prize Laureates”, “Turing Award and its Winners”, “Draper Prize and its Winners”.

Програма курсу охоплює навчальний матеріал чотирьох типів мовленнєвої діяльності (читання, говоріння, письмо та аудіювання).

Таким чином, освітньо-наукова програма аспірантури закладу вищої освіти має включати одну із складових, яка передбачає набуття аспірантами мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності. Першим кроком розробки навчальної програми традиційно є вивчення потреб аспірантів. Ці потреби зумовлюють формулювання певних цілей. Викладання професійно орієнтованої англійської мови базується на набутих мовних знаннях та навичках і спрямовується на набування умінь необхідних для наукової діяльності.

Література

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії»

та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) (Офіційний вісник України, 2017 р., № 29, ст. 1164).

2. Hlouskova J., Brebera P. English for Specific Purposes or English for Life? Reflecting the Needs and Measuring the Achievement / J. Hlouskova, P. Brebera. - Scientific Articles and Conference Proceedings. 5th International Scientific Conference. Theory for Practice in the Education of Contemporary Society. - 2010, pp. 115-119.

3. Smith M. Curriculum Theory and Practice / M. Smith, - Access Mode: <http://infed.org/mobi/curriculum-theory-and-practice/>. - 2000.

4. Graves K. Designing Language Courses / K. Graves, - Access Mode: <http://tesl-ej.org/ej16/r8.html> . - 2000.